

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/33/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113213648
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 04. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8113213648.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členov senátu JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana v spore žalobkyne T. M. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom J. XX, K., právne zastúpenej JUDr. Martinom Kirňakom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná 29, proti žalovaným: 1/ A. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. M., M. XX/X, právne zastúpeného JUDr. Alojzom Naništom, advokátom so sídlom v Prešove, Sládkovičová 2/ M. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XX, E., X/Jozefovi E., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. slovenskej 5, A. 4/ Q. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. 1, K. v konaní o určenie neplatnosti darovacej zmluvy, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 17C/124/2013-55 zo dňa 31.03.2014 takto

rozhodol:

- I. Potvrdzuje rozsudok vo výroku o zamietnutí a vo výroku o trovách so spresnením, že žalobkyňa je povinná trovy konania nahradiť žalovanému v 1.rade.
- II. Náhrada trov odvolacieho konania vo vzťahu medzi žalovanými v 2., 3., 4.rade a žalobkyňou sa neprizáva.
- III. Žalovaný v 1.rade má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % voči žalobkyňi.

odôvodnenie:

1. Predmetom konania je posúdenie platnosti právneho úkonu - darovacej zmluvy, predmetom ktorej sa stali pozemky v kat. úz. K. zapísané na LV č. XXX parcely R. XXX, XXX, XXX a rodinný dom súp. č. XX, postavený na parc. R. XXX s vedľajšími stavbami a príslušenstvom v 1 v jednej polovici. Darcom bola matka (pôvodne žalovaná v 2. rade), obdarovaným syn (žalovaný v 1. rade). Žalobkyňa spochybňuje platnosť právneho úkonu tvrdiac, že podpis daryne nie je jej vlastnoručným podpisom a to vzhľadom na skutočnosť, že táto bola po mozgovej mŕtvici, neovládala svoju pravú ruku, miesto podpisu je sporné, keď k tomu malo dôjsť na R., pričom podľa zápisu matrikárky sa tak stalo v Z. M..

2. Žalovaný v 1. rade vo svojej procesnej obrane tvrdil, že úkon je platný, bol urobený určite a zrozumiteľne zo strany darcu, ako aj obdarovaného a vyvolal zamýšľané právne účinky.

3. Pôvodne žalovaná v 2. rade tvrdila, že jej úmyslom bolo darovacou zmluvou darovať žalovanému v 1. rade svoj podiel. Predmetnú darovaciu zmluvu podpísala, vedela čo podpisuje. Podpis na darovacej zmluve urobila ľavou rukou. Takto sa podpisuje, aj keď jej to ide ťažko. Pri podpise jej nikto nepomáhal. Žalovaná v 2. rade v priebehu konania zomrela.

I. Obsah napadnutého rozhodnutia

4. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd“) napadnutým rozsudkom žalobu zamietol. Zaviazal žalobkyňu nahradiť žalovanému v 1. rade trovy konania spočívajúce v náhrade nákladov právneho zastúpenia vo výške 904,19 Eur v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku na účet jeho právneho zástupcu.

5. Súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že skutkovo mal za preukázané, že dňa 12.04.2012 uzatvorila žalovaná v 2. rade a žalovaný v 1. rade darovaciu zmluvu, na základe ktorej pôvodne žalovaná v 2. rade ako daryňa darovala žalovanému v 1. rade - svojmu synovi pozemky v kat. úz. K. zapísané na LV č. XXX parc. CKN XXX, XXX, XXX a rodinný dom súp. č. XX, postavený na parc. R. XXX s vedľajšími stavbami a príslušenstvom v 1/2. Vklad bol povolený a zapísaný správou katastra Sabinov pod číslom V-XXX/XXXX. Ďalej zo skutkového stavu, podľa ktorého z LV č. XXX Okresného úradu A. kat. úz. K. vyplýva, že parc. KNC XXX, XXX, XXX sú zapísané v podielovom spoluvlastníctve žalovaného v 1. rade v 1/2 a v 1/2 na žalovanej v 2. rade.

6. Ďalej mal za preukázané z výpovede svedkyne Q. Z., ktorá pracuje ako matrikárka U. M., ktorá overovala podpis žalovanej v 1. rade dňa 12.04.2012, o čom predložila k nahliadnutiu osvedčovaciu knihu, kde pod poradovým č. XXX, XXX, XXX s dátumom 12.04.2012 bol overený podpis žalovanej v 2. rade (pôvodne). Overenie podpisu bolo vykonané v zariadení R.. Žalovaná pred ňou podpísala ľavou rukou darovaciu zmluvu, pretože pravú ruku mala meravú. Svedkyňa sa pýtala žalovanej, či vie, čo podpisuje a uviedla, že áno. Prišla na základe žiadosti žalovaného v 1. rade a čakala ich v zariadení, kde bol aj personál zariadenia. M. E. sa podpisovala pomaly, ale podpisovala sa sama. Ďalej vychádzal z vyšetrovacieho spisu OR PZ Prešov, odbor kriminálnej polície č. ORP-27/2-Vys-PO-2014 DT, podľa ktorého prvostupňový súd zistil, že dňa 18.12.2013 podala žalobkyňa trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu podvodu a zneužívania právomoci verejného činiteľa, ktorého sa mal dopustiť A. E. a Q. Z.. Uznesením zo dňa 03.02.2014 bolo odmietnuté podozrenie zo spáchania prečinu podvodu a prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa, pretože nie je dôvod na začatie trestného stíhania alebo na postup podľa § 197 ods. 2 Trestného poriadku. Vyšetrovateľ v predmetnom uznesení poukázal na to, že vykonaným preverovaním nebol zistený úmysel uviesť do omylu a spôsobiť škodu M. E. darovaním jej podielu, keď bolo preverovaním zistené, že M. E. podpísala darovaciu zmluvu 12.04.2012. Poukazuje sa tam tiež na to, že denná sestra uviedla, že pani E. netrpí žiadnou psychickou poruchou, a tak nebolo zistené naplnenie znakov skutkovej podstaty prečinu zneužívania právomoci verejného činiteľa ani matrikárkou Q. Z.. Nebolo preukázané, že stará matka oznamovateľky sa nevie podpísať a na miesto toho robí krížik, čo vyvrátila M. T. M., keď viedla, že preberanie dávky potvrdzuje pani E. podpisom ľavou rukou každý mesiac. Zamestnankyne zariadenia pre seniorov na R. T. T. M. a J. P. podľa záznamu z vyťaženia zhodne uviedli, že pani E. po mozgovej príhode má ochrnutú pravú časť tela, ale drží sa dobre, komunikuje dobre, zodpovedajúco jej veku, netrpí psychickou poruchou, berie lieky na podporu činnosti mozgu, nie je pozbavená svojprávosti. Mesačne podpisuje preberanie dávky v hmotnej núdzi ľavou rukou, na doklade napíše svoje meno, píše pomaly, ale vždy sa podpíše. Ďalej vychádzal zo záznamu o vypočutí Q. Z., z ktorého vyplývalo, že pracuje ako matrikárka, jej náplňou práce je overovanie podpisov. V r. 2012 za ňou prišiel pán E. zo Z. M. s tým, že potrebuje overiť podpis matky. Matrikárka tam došla s osvedčovacou knihou, videla pani E. prvýkrát, sedela v jedálni za stolíkom. Predtým, ako začala pani Lachová podpisovať exempláre zmluvy, pýtala sa jej, či vie čo podpisuje, na čo jej povedala, že vie. Písala pomaly ľavou rukou, ešte pred tým si skúšala podpis na papierik a pamätá si, že si robila dokonca starosti, ako bude vyzerat' jej podpis, keď píše ľavou rukou.

7. Zo zisteného skutkového stavu mal tak za preukázané, že darovacia zmluva zo dňa 12.04.2012 je vyhotovená v písomnej forme a podpísaná obdarovaným aj daryňou, pričom jej podpis bol osvedčený matrikárkou Q. Z., ale zmluvu podpísala daryňa. Skutočnosť osvedčenia podpisu mal za preukázanú aj z predloženej overovacej knihy a kópia overenia podpisu sa nachádza aj vo vyšetrovacom spise. Mal za vyvrátené tvrdenie žalobkyne o tom, že daryňa nepodpísala darovaciu zmluvu, že sa na nej nenachádza jej podpis, lebo po ochrnutí nevedela písať a podpisovala sa len krížikom. Taktiež mal za vyvrátené tvrdenie žalobkyne aj vypočutím zamestnankyň zariadenia pre seniorov, ktoré pracujú v zariadení, kde žije žalovaná v 2. rade, ktorí potvrdili, že žalovaná v 2. rade prijíma dávky v hmotnej núdzi a podpisuje sa ľavou rukou. Pokiaľ ide o vôľu daryne, súd z jej výsluchu mal za preukázané, že jej vôľou bolo darovať žalovanému v 1. rade svoj podiel v nehnuteľnostiach v K., čo jednoznačne žalovaná potvrdila, že svoj majetok chce darovať synovi, nikomu inému, má len jedného syna, ktorý sa o ňu stará. Mal za preukázané, že žalovaná v 2. rade je svojprávnou osobou, vie čítať, písať a nebolo preukázané, aby tento právny úkon robila pod nátlakom násilia alebo bez právnej vyhrážky.

8. Na takto zistený skutkový stav teda prijal právny názor, že nezistil dôvody pre neplatnosť darovacej zmluvy vo vzťahu k pravosti podpisu darykyne na spornej darovacej zmluve. Nezistil dôvody pre neplatnosť právneho úkonu v zmysle § 40 Občianskeho zákonníka, keďže darovacia zmluva bola urobená v písomnej forme a je podpísaná oboma účastníkmi tohto právneho úkonu, a to vo forme, ako to vyžaduje zákon a podpis obdarovanej bol úradne overený. Vo vzťahu k návrhu žalobkyne na vykonanie znaleckého posudku grafológom o pravosti podpisov pôvodnej žalovanej v 2. rade súd prijal záver, že tento dôkaz nevykoná, pretože ho považuje za zbytočný a nehospodárny, keďže pravosť podpisu jej bola na darovacej zmluve zákonným spôsobom úradne overená formou legalizácie, podpis bol osvedčený matrikárkou v overovacej knihe a nevznikli žiadne pochybnosti o tom, že žalovaní darováciu zmluvu vlastnoručne podpísali. Poukázal na to, že prvotné tvrdenie žalobkyne odôvodňovalo neplatnosť darovacej zmluvy, spočívalo v tom, že darykyňa nie je spôsobilá sa podpísať, robí tak len krížikom, lebo má pravú ruku ochrnutú. To bolo vyvrátené vykonaným dokazovaním. Darykyňa za prítomnosti procesných strán pri svojom výsluchu dňa 06.02.2014 preukázala, že sa ľavou rukou vie podpisovať, teda bolo preukázané, že je schopná sa vlastnoručne podpísať a pokiaľ jej dnešný podpis oproti podpisu na darovacej zmluve v súčasnej dobe pôsobí trochu odlišne v dôsledku trasu ruky, je potrebné hodnotiť, že ide o 87-ročnú osobu s ochrnutím polovice tela a od podpisu darovacej zmluvy ubehli 2 roky, teda jej podpis je dnes odrazom jej súčasného zdravotného stavu, jej emócií, ale táto skutočnosť nerobí neplatným jej právny úkon z 12.04.2012.

9. Poukázal na ustanovenie § 34, § 35 ods. 1, 2, § 37 ods. 1, § 38 ods. 1, 2, § 40 ods. 1 až 6 Občianskeho zákonníka.

10. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. (účinného v čase rozhodovania súdu prvej inštancie) a úspešnému žalovanému v 1. rade, ktorý si uplatnil náhradu trov konania priznal ich náhradu, a to vo výške 904,19 Eur, ktoré spočívajú v náhrade nákladov právneho zastúpenia. Trovy právneho zastúpenia priznal ako odmenu za vykonané úkony právnej služby, ďalej náhradu režijného paušálu, náhradu za stratu času a cestovné výdavky podľa Vyhlášky č. 655/2004 Z. z. - advokátskej tarify. Žalobkyňu zaviazal zaplatiť žalovanému v 1. rade trovy priamo na účet jeho právneho zástupcu.

III. Obsah odvolania žalovanej a vyjadrenia k odvolaniu

11. Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podala odvolanie žalobkyňa. Navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovie alebo zrušil rozsudok a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

12. V odvolaní ďalej uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za rozsudok, ktorý vychádza z nedostatočne zisteného skutkového stavu a z tohto dôvodu za predčasný. Rovnako vychádza z nesprávneho právneho názoru. Považuje ho za nezrozumiteľný a nepreskúmateľný. Súd svoje rozhodnutie opiera o výsluchy žalovaného v I. rade, žalovanej v 2. rade, svedkyne Q. Z. a pripojený vyšetrovací spis, v ktorom sa okrem iného odvoláva na tvrdenia T. M. a J. P.. Z takto vykonaného dokazovania má súd za to, že pri darovacej zmluve, ktorá je predmetom tohto sporu boli splnené všetky zákonom požadované predpoklady. Žalobkyňa v tomto konaní spochybňuje skutočnosť, že právny úkon bol vykonaný v súlade s § 40 OZ, podľa ktorého právny úkon je platný, ak je podpísaný konajúcou osobou. Tvrdí, že darováciu zmluvu zo dňa 12.04.2012 nepodpísala darykyňa vlastnou rukou. Uvedené tvrdí na základe toho, že už laickým pohľadom je zrejme, že jej podpis na darovacej zmluve zo dňa 12.04.2012 a podpis urobený na výsluchu dňa 06.02.2014 (nachádzajúci sa na č. 1. 41 súdneho spisu) nie sú podpismi jednej a tej istej osoby. Je zrejme, že podpis na darovacej zmluve je robený jedným ťahom, je súvislý (nie kostrbatý) a jednotlivé písmená sú čitateľné a v jednej rovine. Na druhej strane podpis zo dňa 06.02.2014 je nečitateľný, jednotlivé písmená sú rovnako nečitateľné, nie je urobený jedným ťahom a je nesúvislý - kostrbatý. Žalobkyňa poukazuje na skutočnosť, že súd svoje rozhodnutie okrem iného oprel aj o výsledky vyšetrovacieho spisu ČVS: ORP-27/2 a v ňom obsiahnuté výpovede svedkýň M. a P. aj napriek námietkam žalobkyne, že tento spis. resp. trestné konanie nebolo ku dňu vydania napadnutého rozsudku právoplatne skončené. Z tohto dôvodu žalobkyňa navrhovala konanie v tejto veci prerušiť do právoplatného skončenia trestného konania. Súd tento návrh neakceptoval ba čo viac, svoj rozsudok oprel o dôkazy nachádzajúce sa v tomto právoplatne neukončenom vyšetrovacom spise. Skutkový stav, tak ako bol zistený súdom, nebol správne právne posúdený, a to preto, že súd rozhodol o návrhu posúdiac a zohľadniac iba vôľu darykyne, a to vôľu prejavenu pri jej výsluchu dňa 06.02.2014, teda až potom ako bola darovacia zmluva (právny úkon) urobený, avšak úplne odignoroval

požiadavku zákona o forme právneho úkonu týkajúceho sa nehnuteľnosti, keď je nepochybné, že daryňa sa nevie plynulo podpísať, a potom porovnávajú podpis daryne na darovacej zmluve a podpis daryne pri jej výsluchu je na prvý pohľad i laikovi zrejme, že nejde o totožný podpis, ktorú skutočnosť mohol a mal súd odstrániť len vykonaním znaleckého dokazovania ohľadom podpisu daryne na darovacej zmluve, ktorý návrh na vykonanie dokazovania však súd zamietol, a preto je jeho rozhodnutie nesprávne a predčasné. Teda súd nevykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu tak, aby si zabezpečil podklady pre svoje rozhodnutie. Pokiaľ žalobkyňa namieta podpis daryne na darovacej zmluve, tento nedostatok nemôže byť reparovaný vôľou daryne, ako to z rozhodnutia súdu vyplýva, keď aj súdu musí byť zrejme, a to z priebehu výsluchu, že daryňa je toho času už ovplyvnená iba obdarovaným, keď nemožno opomenúť ani ten fakt, že konajúca sudkyňa pri výsluchu daryne umožnila, aby daryni obdarovaný hovoril čo a ako má daryňa na otázky sudkyne odpovedať. Takýto postup nemôže viesť k objektívnemu zisteniu skutkového stavu, a potom ani k spravodlivému rozhodnutiu o prejednávanej veci, ktorý však od súdu žalobkyňa očakáva, a preto sa na súd so svojim návrhom aj obrátila.

13. K podanému písomnému odvolaniu sa vyjadril žalovaný v 1. rade. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

14. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku), po zistení, že odvolanie bolo podané včas, oprávneným subjektom - stranou, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 359 C.s.p.), proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, proti ktorému zákon odvolanie v čase jeho podania pripúšťal (§ 355 ods. 1 C.s.p.), po skonštatovaní, že podané odvolanie má zákonné náležitosti (§ 127 a § 365 C.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody, preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom (§ 379 C.s.p.) a dôvodmi odvolania (§ 380 ods. 1 C.s.p.), s prihliadnutím ex offio na prípadné vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré nezistil (§ 380 ods. 2 C.s.p.), súc pritom viazaný skutkovým stavom ako ho zistil súd prvej inštancie bez potreby zopakovať alebo doplniť dokazovanie (§ 383 C.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario), keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na verejnej tabuli a na webovej stránke súdu minimálne 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 219 ods. 3 C.s.p.), a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok je vecne správny (§ 387 ods. 1 C.s.p.).

15. Súd prvej inštancie vyniesol napadnutý rozsudok v tejto veci za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, ďalej len „O.s.p.“, ktorý bol účinný do 30.06.2016, keďže bol zrušený v ustanovení § 473 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“). Civilný sporový poriadok nadobudol účinnosť 1. júla 2016 (§ 474 C.s.p.). Aj odvolanie žalobkyne proti napadnutému rozsudku bolo podané za účinnosti O.s.p.

16. Podľa § 470 ods. 1 C.s.p., ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

Podľa § 470 ods. 2 prvá veta C.s.p., právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

17. So zreteľom na princíp okamžitej aplikability Civilného sporového poriadku (C.s.p.) aj vo veciach začatých pred dňom účinnosti tohto nového procesného predpisu, prejednal odvolací súd predmetnú vec podľa vyššie uvedených ustanovení C.s.p. s tým, že účinky odvolania žalovanej podané za účinnosti O.s.p. zostávajú zachované, vrátane dôvodov, o ktoré bolo možné v čase podania tohto opravného prostriedku sa oprieť a použitej argumentácie (§ 470 ods. 1, 2 C.s.p.).

18. Odvolací súd zistil, že žalovaná v 2. rade zomrela dňa 13.03. 2016. Dedičské konanie sa viedlo na Okresnom súde v Prešove pod sp. zn. 26D 296/2016 a bolo zastavené pre nemajetnosť. Odvolací súd pokračoval v konaní s právnymi nástupcami žalovanej v 2. rade podľa uznesenia č. k 21Co/33/2018-157 (č.l. 157-158).

19. Právni nástupcovia pôvodne žalovanej v 2. rade sa v konaní nevyjadrili k žalobe, odvolaniu žalobkyne a rozsudku súdu prvej inštancie.

20. Po tom, čo vec bola predložená odvolaciemu súdu, odvolací súd zistil, že na daný právny vzťah sa vzťahuje ustanovenie všeobecného záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo prvoinštančným súdom použité a je pre rozhodnutie v prejednávanej veci rozhodujúce. V súlade s ust. § 382 Civilného sporového poriadku a vyzval strany sporu, aby sa k možnému použitiu aplikácie ustanovenia § 80 písm.c/ Občianskeho súdneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia výzvy vyjadrili.

21. Odvolací súd má za to, že vzhľadom na znenie ust. § 470 ods. 2 C.s.p. a na ústavnoprávnu zásadu ochranu legitímnych očakávaní strán je potrebné v danej veci posudzovať otázku naliehavého právneho záujmu podľa právnej úpravy účinnej v čase podania žaloby. Z hľadiska ústavnoprávneho princípu právnej istoty, však podlieha ochrane aj legitímne očakávanie, ktoré je užšou kategóriou ako právna istota (nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 16/06 zo dňa 30.4.2008, nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 12/05 zo dňa 28.11.2007).

22. Podľa § 80 písm. c/ OSP návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

23. Podľa ustanovenia § 80 O.s.p. návrhom na začatie konania bolo možné uplatniť, aby sa rozhodlo najmä a/ o osobnom stave (o rozvode, o neplatnosti manželstva, o určení, či tu manželstvo je alebo nie je, o určení rodičovstva, o osvojení, o spôsobilosti na právne úkony, o vyhlásení za mŕtveho); b/ o splnení povinnosti, ktorá vyplýva zo zákona, z právneho vzťahu alebo z porušenia práva; c/ o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

24. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. je základným procesným predpokladom každej tzv. určovacej žaloby, bez jeho existencie vylúčené zaoberať sa takouto žalobou vecne tak, ako to napokon konštatoval okresný súd. Súd v každom štádiu konania musí mať existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení preukázanú. Určovacie žaloby majú tak podľa právnej teórie ako aj záverov rozhodovacej praxe súdov aj diktatúry opodstatnenie tam, kde ešte len stav ohrozenia práva a nie už jeho porušenia. Určovací návrh podľa § 80 písm. c/ O.s.p. má charakter preventívnej ochrany práv, keď musí existovať stav právnej neistoty žalobcu, ktorý má práve určovací návrh (žaloba) odstrániť.

25. Naliehavosť právneho záujmu na požadovanom určení, v danom prípade určení neplatnosti predmetnej zmluvy, musí spočívať v tom, že by sa ním vyriešili všetky sporné právne otázky medzi stranami a vytvoril by sa pevný právny základ pre budúce právne vzťahy. Určovacia žaloba je významným prostriedkom preventívnej ochrany práv tým, že umožňuje nastolenie právnej istoty do existujúcich právnych vzťahov, ktoré sú sporné alebo neisté, či pochybné. Jej účelom je spravidla poskytnúť ochranu práva žalobcu skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva. Je namieste tam, kde jej pomocou možno odvrátiť stav ohrozenia práva, či neistoty v právnom vzťahu a primeranú nápravu nie je možné dosiahnuť inak, ale aj tam, kde určovacia žaloba účinnejšie ako iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a kde jej pomocou možno dosiahnuť úpravu tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia sporov v budúcnosti. Toto poslanie určovacej žaloby korešponduje so zákonnou požiadavkou existencie kvalifikovaného - naliehavého právneho záujmu na navrhovanom určení. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti tejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Nejde pritom o samotnú určovaciu žalobu, ale o to, čoho (akého určenia) sa ňou žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou so zvoleným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Povinnosť preukázať, že v čase rozhodovania súdu na určení právneho vzťahu alebo práva je naliehavý právny záujem, zaťažuje žalobcu. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie vzťahov, ktoré sú touto neistotou ohrozené. Záver súdu o existencii alebo neexistencii naliehavého právneho záujmu žalobcu preto predpokladá posúdenie, či podaná určovacia žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie.

26. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradáý dôvod pre zamietnutie žaloby; pokiaľ súd dospeje k záveru, že tá ktorá určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci, t. j. vecnou správnosťou dôvodov pre určenie neplatnosti práva alebo úkonu, ktorý má riešiť. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamena úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určení má povahu (len predbežnej) otázky o vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je), právny vzťah alebo právo. Požadovaná naliehavosť právneho záujmu je chápaná jednak v zmysle časovom (potreba odstránenia neistoty musí byť aktuálna), jednak v tom zmysle, že žalobca nemá inú možnosť, hlavne, že nemá možnosť žalovať na plnenie z toho istého právneho pomeru. Ohrozenie práva žalobcu alebo neistota jeho právneho postavenia musí už existovať, prípadne už musí ísť o prípad vystavenia konkrétnej ujmy pre neisté postavenie. Naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy môže mať i osoba, ktorá nie je účastníkom zmluvy, ak by vyhovie takejto žalobe mohlo mať priaznivý dopad na jej právne postavenie.

27. Zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť či neplatnosť sú právnymi skutočnosťami v zmysle § 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žaloba v prejednávanej veci bola na súd doručená dňa 13.10.2015, teda za účinnosti predchádzajúceho procesnoprávneho predpisu- Občianskeho súdneho poriadku, ktorý výslovne nevylučoval prípustnosť žalobného návrhu na určenie právnej skutočnosti. V súdnej praxi sa žaloby na určenie právnej skutočnosti, vrátane žaloby o neplatnosť právneho úkonu prípúšťali, ak žalobca preukázal na určení tejto právnej skutočnosti naliehavý právny záujem.

28. Za určitých okolností sa môže určovacou žalobou domáhať vyslovenia neplatnosti zmluvy aj osoba odlišná od zmluvných strán, avšak takáto tretia osoba musí osvedčiť naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že jej hmotnoprávne postavenie môže byť súdom judikovanou neplatnosťou predmetnej zmluvy priaznivo ovplyvnené.

29. Predmetom konania je určenie neplatnosti darovacej zmluvy, uzavretej medzi žalovaným v 1.rade ako obdarovaným a pôvodne žalovanou v 2. rade, ako daryňou ktorá v priebehu konania zomrela. Žalobkyňa je vnučkou daryne. Naliehavosť svojho právneho záujmu v danej veci vyvodzovala z toho, že, sa obnoví stav zápisu vlastníckych práv pred uzavretím právneho úkonu keď dôvod neplatnosti darovacej zmluvy uzavretej medzi jej starou mamou a strýkom vzhľadla v tom, že darovacia zmluva nie vlastnoručne podpísaná daryňou.

30. Vychádzajúc z uvedeného nemožno síce konštatovať, že žalobkyňa ako neúčastníčka darovacej zmluvy nemohla jej neplatnosť vôbec napádať, avšak na požadovanom určení jej neplatnosti nepreukázala kvalifikovaný - naliehavý právny záujem. Po obnovení stavu vlastníckeho pred uzavretím zmluvy by jej postavenie sa nezmenilo, žalobkyňa netvrdila žiadnu neistotu vo svojich právach. Samotné vyslovenie neplatnosti spornej darovacej zmluvy by totiž právne postavenie žalobkyne vo vzťahu k predmetu darovacej zmluvy nijak neovplyvnilo a nemalo by dopad ani na jej majetkové práva. Vlastníkom predmetu daru žalobkyňa nebola. Jej postavenie ako budúceho dediča na tom nič mení. Vzťahy medzi účastníkmi konania by tak naďalej ostali neujasnené a teda predmetná určovacia žaloba by nesplnila svoj preventívny účel.

31. Žalobkyňou zvolená určovacia žaloba jej nemôže poskytnúť preventívnu ochranu v podobe dosiahnutia zmeny jej právneho postavenia. Určenie darovacej zmluvy ako neplatného právneho úkonu by totiž nemalo za následok, že by žalobkyňa nadobudla spoluvlastnícky podiel, ktorý sa stal predmetom darovacej zmluvy. Ak by sa návrhu vyhovel a určení by spôsobilo obnovenie predchádzajúceho (pôvodného) stavu, aký existoval pred uzavretím darovacej zmluvy daryňa ako vlastníka by mohla opätovne slobodne disponovať so svojím vlastníctvom.

32. Vzhľadom na zistenie chýbajúceho naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení (keď naliehavý právny záujem predstavuje základnú zákonnú podmienku úspechu určovacej žaloby na základe § 80 písm.c/ O.s.p. nebol dôvod na to, aby sa skúmala žaloba po vecnej stránke.

33. Vzhľadom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby aj keď z iných dôvodov než súd prvej inštancie postupom podľa ustanovenia §

387 ods. 1 C.s.p., vrátane správneho výroku o trovách konania s upresnením, že povinnosť žalobkyne zaplatiť trovy konania je uložená vo vzťahu k žalovanému v 1. rade.

34. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1, § 262, ods. 1 CSP tak, že vyslovil, že žalovaný v 1. rade má nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, pretože bol v odvolacom konaní plne úspešný voči žalobkyni, ktorá nemala úspech v odvolacom konaní a žalovaným v 2., 3, 4.rade preukázateľne žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli.

Rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0. (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 C.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 CSP v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).